

Тыял курдатты
үрэр фермата

Сынаата
3 харчы

РЕДАКЦИЙТАН: Нэстэрүн күрдүн, мнэстэлэргэ нү-
лүнүнү үстүүгэ эрэллээхтэр. Ол эрэрин үстүү хойугаан
сагаланна. Итг—30-40 тонуктаах хамлаанньага улахан
тардылын. Сорох сирдэргэ, холобур, Белугурга, уотар
сүөһүнү бу ааһан нһэр нэднэлэзэ эрэ санга ыйаһа уон-
на тутуһа сылдыаллар, бостуунтар ахсаамнара тинибэт.
Арыһалааха үлэ сагалана да нһик. Оттон бириэмэ
күөппэт.

◆ КОМСОМОЛЬСКАЯ ТЭРИЛТЭЛЭРГЭ ОТЧУОТТАР, БЫБАРДАР ◆

КУРААНАХ СААЛА БОППУРОУОСТАРА

Хатылы снахтээгэи комсомольской тэрилтэтин отчуоттуур-быбардыр муньаар дахылааты секретарь Ю. Яковлев огордо. Кини отчуотун хара манайгыттан критикаттан садалаа: «Биһиги муньахтар-быт хайдах бараллар? Устеп ээринэн, комсомольской тэрилтэлэр үрдүкү органнынан уопсай комсомольской муньахтар буолаллар. Маньаар муньахтар икки айга биригэн итэздээ суох ытыллыахтаахтар, ол эбэтэр сын устата, кырата, 6 уопсай муньах буолуохтаах. Оттон биһиэхэ сын устата 2 эрэ муньах ытыллына эрэри, онно баара-суога 20-чэли киһи мустар, муньахтар туох да кедьүүстэрэ суоха».

Секретарь ити этиһэ бу даһаны отчуоттуур муньааха толору бизэргэтинни билэ. Муньааха тэриэтэ 80-ча чилиэнэбэтигэр 50 бырыһыана күүттэри-кэтэһиннэри бөбөнөн иһинилэ муһуна. Кэлбит комсомолец-тарга дүүллээһингэ кыттар, санаатын ээр кини кестүбэтэ. Онон үксүгэр туора дьон—управляющий, ыалдыттар тыл этэ сатаахтар. Уопсайынан, итинни балеһаннаа биһиги үтүс комсомольской тэрилтэлэригэр үгэскэ кубулуйан ээр. Биричиһитэ түгүл! Ыччаттар сагара үөрэммээхтэрэ дуу, комсомольской дыала ыччаты интэрэһиргээт буолбута дуу?

Ханнык баһарар муньах тэриэтэ үлэтин сэриктэтин буолара саарбага суох, ханна үлэ барбыт сиригэр болпуроустар да күөрэйилэр, этиһэр да баар буолаллар. Биһиги эмиз Ю. Яковлев отчуоттуттан сирдэтин Хатылы снахтээгэи комсомольской тэрилтэтин үлэтин көрүүбүт. Секретарь биһи да сектор үлэтин күмүгэини сыналаабыта. Кини культурнай-массовый сектор үлэтин туһунан маньаар эттэ: «Бастаан бэрт үчүгэй санаалар, көбүлээһиннэр баар буолуох курдук буолан иһиннэр, барыта хаалла. Сэтэтар биһи да гострольга сылдьыбатыбыт. Учуот секторын үлэтин туһунан: «Ханнык сирэйини ааксы суох буолан, отделение, сельсовет комсомолецтарын үсунуостара хэмизэр тутулаллар. Оттон сельпо үлэтигэр, динэ хаһаайкаларын үсунуостарын хэмизэр хомуйуу ситиһилибэтэ. Спортивной сектор эмиз биһи да дыһалы былааннаан ыппатах, комсомолецтар бэйэлэрин көбүлээһиннэрин биһи даһаны күрэхтэһини тэрийбэтэхтэр. «Комсомольская прожектор» олох да үлэлээбэтэ. Ол туһунан отчуотка маньаар этиһин: «Комсомольской прожектор» чилиэнэрини хэмизэр буолалара кумааһыга эрэ хаалбыта. Кэли ол кумааһы сүтэн, дьоннор иһинээ да биллибэт буолла».

Комсомольской олох итинни ээрэр, Хатылы ыччаттара бөһүлөк, отделение биһи үлэни хамсаар күүһүн буолаллар. Холобур, «Толон» фермага ыччаттар В. Лебедева, П. Максимов үлэниллэр. Ферма эмиз ай түмүгүн булаанын 103 бырыһыан толорон иһэр. «Мечта» фермага 3 комсомолец баар. Ферма үүнэрин булаанын 103 бырыһыан толордо. «Искра» фермага сана ыччат-комсомольской коллектив тэрилиннэ. Ыччаттар бэрэ ылсан үлэлээн эрэллэр. Быйыл от үлэтин хэмизэр Егор Данилов салайар ыччаттарын эвонота булаанын 100 бырыһыан толорбута. Бу сүдү мүүһү комсомольской үлэсэ хайдах көбүлүүх, кинилэр политической, общественной, культурной активности хайдах көтөбүөххэ сөбүт? Кураанах аңардаах саалалар ити курдук комсомол райкомун алларатын, хас биһидин комсомолец, биһиги барыбыт иһингэр үтүс айытылары туруораллар.

Комсомол райкома үлэни сөргүтэр биһи мыйма быһытынан бөһүлөк комсомолецтарыгар олохтоох оскуола комсомольской тэрилтэтин холбоон сага сүүрээһини киллэрэргэ субэлээбитэ. Кырдыга, нэһилик үүнэн иһэр интеллигенцията—эдр учууталлар производственник комсомолецтарга

субэин-аманан, сана идеяларын, көбүлээһиннэрин үлэхан коммуну олохтоохторун сөп этэ. Кинилэр ортолоругар Дмитрий Попов, Маргарита Федорова, Елена Кривошапкина уо. д. а. курдук ыччаттарга авторитеттаах комсомолецтар аһыага суохтар. Бу тэрилтэ үлэтин да кытта билэстэххэ, аспыт сылга былааннаахтык, куһаҕа суохтук үлэлээн кэлбит. Оскуола комсомолецтара «Как живешь, молодой учитель?» рейдэни үөрэтэр оолоруугар «Легко ли быть молодым?» диспут, комсомольской субювентуу, о. д. а. ситиһилээхтик ыппыттар. Итинни сагалыи форманы ытыллар сонун дыһаллар производственник ыччаттары даһаны интэрэһиргээтэхтэр, көбүтүөхтэрэ этэ дин саныбын. Ити болпуроһу оскуола комсомолецтара бэйэлэрин муньахтарыгар дүүллэһэн баран уопсай биһи санаага нэлбэтэхтэрэ хомолтолоох.

Хатылы снахтээгэи комсомольской тэрилтэтигэр комитет сага састааба талылына. Секретарьнан Розалия Догордурова быбар-данна. Сага комитет сана-лы толкуйдаан, сана формалары туһанан үлэтин тосту уларытыа дин эрэннэби барарыллар.

Б. ПАВЛОВ

(Биһиги аналл. корр.).

МОСКВА. Киһил Пресняга баар Москвадаагы экспозиционной комплекс павильонугар буолан ааспыт быыстаппа лейтмотиве—Планета ойууру бааһын харьыстааха уонна кедьүүстээхтик туһаннааха.

Экспозиция ойуур хаһаайыстыбатын уонна ойуур чөлүгэр түһэриитин мас сырьутун толору туһанар итиннэ кыратык тобохтуу технологияда тийэ ойуур промышленноһын комплексы туохтан тутуллан турарын олохчу хабар.

Манна биһиги дойдубут 150-тан тахса предприятие-лэр, тэрилтэлэрэ 500-кэ экспонаттары тэтитэн көрдөрдүлэр.

Снимокка: «Фораардер-100 Ф» маһи тролейкалыи трактор. Бу— финскэй-советскэй холбоһуктаах ойго-һук советскэй МТЗ-80 трактор базатыгар олобуран олоһуллубута. Кини кылаабынай туһаныга анаан кэр-диплянт маһи итиннэ ойууру ыраастаһыныга анаан кэрдилибит маһи суортаан таһарга аналлаах.

В. Созинков фотота, ССТА фотохрониката.

Полиглот-машинка

КИРОВОГРАД. Латвийскэй шрифтох «Ятрань» дизн электрическэй бэчээттиир машинкалар бөдөт партия-лара Ригага ытыллына. Кировоградскэй машинка-лар СССР норуоттарын уок-тан тахса талларынан ох-сор кыагы биэраллар.

[ССТА].

Маһаһыны астарыахха

Оройуон хаһаайыгар булт тэрилин атыылыиыр маһа-һыны астарар туһунан су-руйбут этиһэр. Мин санаа-баар, райсоюз бырабылтан-һыта үчүгэйдик үөрэтэн, ырытан баран осолорго аналлаах «Детский мир» маһаһыны аһара ордук буолуо.

Осолорго аналлаах та-баары атыылаһаары, хол-бур, билгини түөрт маһа-һыны кэрйиэххэ наада, ол курдук, «Янтарь», «Но-винка», «Юбилейнай» маһа-һыныннар, кинигэ маһаһы-на бары тус-туһунан ыраах-ыраах сирдэргэ ту-рарлар. Оттон үлэлэригэр, динэлэригэр уоттарыгар ыксыы сылдар ийэлэр-аба-лар, биһи маһаһынтан осолоругар табаар атыы-лаһалларыгар олус табыгас-таах буолуох этэ. Атыыла-һааччылар тоһо эрэ абы-раныахтарай.

Т. ЛУКИНА

Биһиэхэ эппиэттиллэр

Хаһыат бу дыл балаһан ыйын 14 күнүгэбиһи нүөмэ-ригэр Улахан Күөл учаас-татын рабочега Н. Мана-ров «Сүгүн-саһын үлэлээ-бэтэ дин тоһоһоох критиче-скэй суруга бэчээтэмин-тэ уонна дыһал ылыга ытыллыбыта. Сурукка Улахан Күөлгэ баар чорой-содотох телефон, радио-лара үлэлээбэтин, сэрии ветераннарыгар телефон киллэрйилибэтин туһунан критикаламмыта. Онуоха оройуоннаагы сибээс үе-лын начальнига В. Е. Ефре-мов маньаар эппиэти кил-лэрдэ:

«Сурукка ыйыллыбыт чакчылар кырдыктаахтар. Улахан Күөл телефонна үлэлээбэт этэ, ол олоһул-лубута, билгини үлэлиир. Оттон радио линията са-кардылынааһына эрэ үлэ-либэ».

Билигин туругунан, тех-ническэй кыахыт суоһунан, сэрии ветераннарын бары-ларын телефонунан кыаһа-ааччылаппыт.

Музейдарга кыһамныны күүһүрдүүххэ

патриотизмнара, үчү-эххэ-сырдыка, культурага тар-дыһылаара, көхтөрүн, тэ-рэһиннэрин, инициатива-ларын чакчылаара бар-дьон көрүүтүгэр туруоруллан үйэтитилиннилэр.

Ол эрэри музей үлэти-гэр итэбэтэр, кыаллыба-тах болпуроустар эмиз үгүстэр. Оттон бочум-наахтара ханныктарыт? Бастатан туран, музей ма-териальной базата билги-ни көрдөбүлгэ ырааһынан эппиэттээбит. Диктэ-уота, олоһуута-тэрилэ ситэтэ суох. Демонстрационной, техническэй средстволары букатын да көрбөккүн. Ик-киһинэн, ССКП КК кэники Пленумнарын уураахтары-гар музейдег научнай-ни-тэр үлэлэрин тупсарар ту-һунан ыйыллыбыта эрэри, ол биһиэхэ ханна да дүү-үллэһилибэтэ, оройуон үр-дүнэн музейдег үлэлэрин тупсарыыга хамсааһыны таһаарыыга туһаайылыба-та. Үсүнүкүн, комсомол историятын летопись-аби-боннара нэһиликтэртэн, тэрилтэлэртэн, оскуолалар-тан сийилик суруллан ил-лэрйилибэттэр. Комсомол райкомун секретардара оройуон комсомолун истори-ятын матырыяалларын киллэри хайаан да толо-рулуохтааһын курдук ир-дэбили кыһан туруорба-тылар. Комсомол история-тын бачээттээн брошюра-огорон тарватты баба са-наада эрэ кубулуйда. Тер-дүүһүнэн, музей үлэтин туп-сарар, байытар туһунан сорул туруоруллубута ик-

кис сылытар барда эрэри, бочумнаах үлэ ытыллы-бата. Оройуон оскуола-ларын ахсын үрдүк үөрэхтээх историктар, нэһилик ах-сын көхтөөх энтузиастар баалларын үрдүнэн, пар-тийнай, комсомольской тэ-рилтэлэр нэһиликтэрибт, оройуонмуг историятын олоһулаан хаалларыыга үлэни сүрүннээбэтиллэр.

Биһиги музейбытыи кэр-кэтэр биһи разделытынэн «Чуралчы — спортивнай оройуон» дин раздел буолуохтаах этэ. Разделга матырыяаллары булууга Хатылы орто оскуолатын физрука Е. Е. Шарин сы-һыарылыбыта. Ол эрэри бу табыары үлэни эппи-эттиллэр млан дьохун-наахтык сыһыаннаспата. Уопсайынан, кэли икки сылга Хатылы орто оскуо-латыгар үтүс эдэр сана учууталлар үлэни кэли-лэр. Кинилэр музейга ы-тыллыахтаах үлэни хос үлэ курдук санаан, сыһа биэр-бэт буолулар. Онон бу оскуола үөрэнээччилэригэр музей общественной үлэ-сэ, патриотизм тыһыгар нитэр төһүү буолуохтаа-бар, бэл атын республикалар-тан, оскуолалартан үө-лээннээхтэрин кытта бодо-рулан билсинилэрэ, суругу-нан сибээстэһинилэрэ, ма-тырыяалы ирдэһэн хому-ла үөрэниилэрэ кыаллыбат буолло.

Оттон Чуралчы комсомо-лецтарын туһунан интэрэ-синэй матырыяалы өссө элбэри булуохта-талыахха,

хомуйуохха сөп. Холобур, музейбытыгар саха театра-льной искусствоһун сай-дытыгар бастагы ылаа-ты киллэрэсбит Чуралчы комсомолецтарын уонна ыч-чаттарын туһунан кэспир экзонаттар, хомойуох иһин, баччааһа дээр суохтар. П. М. Решетников, А. П. Лыткина курдук но-руонка биллибит үтүөлээх артисттар тустарынан маты-рыяаллар музейга олус наадалар. Итинниг экспо-наттары була сатабаллыт, диннар, олус кыбыстыы-лаах.

Музей өссө биһи ордуу доһолоһуур үлэтинэн мал-сал экзонаттара нэм-чигэ буолар. Чуралчы ком-сомолуһун 70 сыллаах юбилега чугаһаан ээр. Ону көрсө биһиги музей-бытыгар туох олоһулуох-тааһыт?

Бастатан туран, мате-риальной базатыг даппа бөдөргүөн наада. Субу-руускэй аатынан совхоз салалтате музейга анаан түөрт каверталаах дикэни туран биэрбитэ. Билигин бу дикэ, музей кэргээбит-нэ күрдөбүлгэ, кини сайдар кэскилгэр эппиэт-тээбэт. Быйыл Хатылы ор-то оскуолатын директора Д. П. Чечебутов көбүлээ-һининэн орто оскуола под-коллективна музей дикэти-гэр салгыи тутууну оло-роһо быһаарбыта. Саас учуутал уонна тэх-үлэни уолаттар тутуу бэрэбинэ-тин киллэрэн лафеттатан музей таһыгар тастаран

бэлэмнээбэттэрэ. Сайын олох-дьаһах комбинатыт-тан П. Шестаков салайаач-чылаах тутуу үлэтигэрии биригээдэтэ саллаһыи көп-дөйүн өрө өһкөн дьэндэ-тэн таһаарда. Бу тутууну ситэрэр наадаһыгар ком-сомол райкома Чуралчы комсомол тэриллэбитэ 70 сылын көрсө үбү көрүүнү ситиһээтэх. Быйыл кү-һүгүттэн экспозициялары тупсарыи, байытыи, кэр-кэтии түбүттээх үлэтэ са-баланыа.

Субуруускэй аатынан совхоз парткома, комсо-мольской тэриэтэ, проф-кома биһиги музейбыты-гар Николай Дмитриевич Кривошапкин —Уот Субу-руускэй бөһүн бэлээтээтэ. Манан сибээстээн гражда-нскэй сэрин уонна Ада дой-дучу комүсүүр Улуу са-рин төлөөнноругар охтубут комсомолецтар уонна ыч-чаттар ааттарын үйэтитиһэ аналлаах мемориальной истэһини өкөрөртө бы-лааннибыт. Бу үүнэн иһэр көлүһүгэ сүүнэ бэлэх буолуох этэ.

Оройуон комсомольскэй тэрилтэлэрэ музей таһыгар мас үүнээһи олоһуохтаах-тарын туһунан ВИСЛКС райкома быһаарыи ылым-мита. Ити үлэ баччааһа дээр сыбарыа илик.

Чуралчы комсомольскэй ачыйката тэриллэбитэ 70 сылын көрсө комсомол райкома, норуот үөрэ-рини оройуоннаагы от-дөлө, райсовет исполкомун культурага отдела музейи уларыта тутууга активнай кыттыһыи ылыахтарын наада.

Н. СОЛОВЬЕВ,
Комсомол алаан аатын
музейин директора.

Аан дайду тематыгар бэсцэдэ ● Ааһыллыбыт суол үрдүк мөнгүнүттэн

Германия Демократическай Республиката юбилейин бэлэтир. Немецкэй сиргэ рабочайдар уонна ааһыһыһаар госуодарстволара 1949 снл алтынны 7 күнүгэр үөскээбитэ. 40 снл дайду ааспыт суолун анааран көрөрүгэр, түмүктэри таһаарга, ситиһилэри астына көрөргө, ыарахаттары хайдах туоруур туһунан толуктуйууга, кэлэр жамга былааннары бэлэтирэгэ үчүгэй төрүөт.

40 снл—ситиһ-хотуу, сайды-мичирээһин нэмэ. ГДР гражданныра кини тутталлара элбэх. Дайду националь-най дохуота 40 снл устата 11 төгүл үрдээтэ, оттон биэр киниэхэ тиксэр дохуоттар—8,4 төгүл. Республика туорахтаахтар үүнүүлэргэр, аһылык бородуукталарын туһаныта социальнай чөлүтүннэр уонна талабурдэр кэмэйдэркэн Европа үгүс дайдуларын муотан илэр. 70—80-с сылларга дьээн-уоту кэскилэни тутуу түмүгэр дайду хас биэрдики гражданныгар 27 кв. метр оло-рор кэн тиксэр. Бу барыта немец сиригэр социалистическай госуодарство биризмэнэн бэрэбэрээһин тулуй-бутун итэбэтиллээтик көрдөрөр.

ГДР историята 1945 снл ыам айыттан сепараммита. Очолорго урунку Германия илиһин өртө демократическай сайдыы, нацизм уонна гитлеровскай милитаризм ыар содуллартан туорааһын суолутар түрүмүтэ. Манна фашистскай Германияны үлүртүтүү уонна немец көрүөтүн босхолооһун, сэрин киниһээһи олохтооһун туһунан Подсудимга ылыныллыбыт быһаарыһалар, советскай байыаннай администрация икитиги Германияга кылаастарынан бырааттарыгар көмөлөрө төрүт буолбуттара. Биһиги дайдуларбыт кини ардыларынаабы сыйыаннарыгар пролетарскай добордохуу үгэстэрэ олук буолулар, СССР уонна ГЕССП биэр санааланымылар хааччы-бытала. Советскай Союз ГДР-ы кытта бастагынан дипломатическай сыйыанна-ры олохтообута уонна дайду кини аан дайдуга би-пиһиллэрэн иһин өр сыл-лаах өхсүһүтүгэр сорунуу-лаахтын өйөөбүтэ.

Биһиги ГДР-га сылды-быт кини барыта республи-ка хамсааһын өрө нөтөбүл-лүү кэмизгар олохторун бэлэтии көрөр. Дайду үрдүк сайдыылаах промисленност-тоо, тыа хаһаайыстыбата нэһилиэнньэ өскө-үөлгэ нээ-дийиһын толору хааччы-йар, социальнай эйгэ сай-дыһын таһыма үрдүн, нау-кага уонна культурага ситиһиллэр мэлдьэс сүөхтэр, норуот үөрэбэркитин сис-темата экилэ суох үлэ-ликер. Бу, өскөтүн немец-кай коммунистар 1945 сыл-лаахха барытын кураанах-тан сибалаахтарын учуот-туур буоллаха, кинини ула-ханнын сөхтөрөр.

ГДР аан дайду түһүлэти-гэр социалистическай сомо-болоһуу биэр эрлээх сү-

һүүсэ, Варшаваабы Дуо-габар уонна Экономическай Хардарыта Көмөлөсүтүү Советин кыттылыааа поли-тикатын үтүмүтэ эйгэ тар-дыһар хайыстатынан авто-ритеты уонна ыттыктабылы ылла. ГДР-га сайдыы сүрүн үсүлүбуйатынан Советскай Союһу, бырааткы атын дайдулары кытта ахса си-бээһи көрөллөр. СССР-ка ГДР тас эргизин 40 бы-рыһыана тиксэр. Оттон ГДР-га—СССР тас дайду-лардаабы эргизин эргик-рин 10 бырыһыана. Дотор-дохуу научнай-техническай уонна кикэ атын туһаайы-ларыгар ситиһиллэр баал-лар. Биһиги партияларбыт уонна дайдуларбыт биригэ үлэстээһиниригэр М. С. Гор-бачев ГЕССП Генеральнай секретарын, ГДР Госуодар-ственнай Советин Предсе-дотелин Э. Хонеккеры кытта көрсүһүүлэрэ, оһо ситиһилибит сөбүлэһиллэр сөгө табыи арийдылар. Бу-кэлэстиилэр биэр сыйла-лар—СССР уонна ГДР коруот-тарына хаһаайыстыбалара хардарыта толорсуулар. Экономическай биригэ үлэ-дэһин сөгө формаларын туһунан сүбэһиһиллэр олох-хо киллэриллэллэр, пред-приятелар, холбоһуктар уонна комбинаттар икки ардыларыгар быһаччы си-бээстэ сайдылар (150 пав-ра производственнай единн-цалар менник сибээстэри олохтоотулар), холбоһук-таах научнай-чинчийэр кол-лективтар уонна промыш-леннай предприятиелар тар-риллэллэр.

Доботтору ыттыахха уонна өйдөөххэ наада—би-һиги партияларбыт уонна дайдуларбыт биригэ үлэстэ-һиннэрэ менник санаанан салайтарар. Ордух биһиги, социалистическай сомо-болоһуу дайдуларыгар чэрчэ-хитэ суох нэмкэ бэйэ-бэйэ-бит тоғолохпуну биэрбит, бэйэ-бэйэбит үлэбитин уон-на хардыларбытын сүбэ-һин көрөрүт улахан суол-талаах. Биһиги күннэрбитигэр СССР уонна ГДР сый-һыаннара итинэн уратылаах-тар. Добордуу социалисти-ческай дайдуга кини юби-лейынан сибээстээн М. С. Горбачев ылдыктыаһынын манник санааттан сыана-лыахха сөп.

ГДР-га биһиги улартыа тутуубут процестара ула-хан итэриһин үөскэтэллэр. Немецкэй коммунистар, ГДР үлэһит дьонго совет-скай норуот кинигэр эбэ-һээстэһиллэрин ситиһин-лээтик толоруу, СССР күү-һүн уонна модун кыаһын бөдөргөтүү, оччобуна аан дайдутаабы социализм кы-ба үлэстэ дьээн биэ эрлэ-лээхтэр. Биһиги немецкэй доботторбут ГДР үлэһит дьонун советскай улартыа тутуу дьыалатыгар киллэ-рэр кылааттарынан СССР-лы кытта биригэ үлэстэһин бары эбэһээстэһиллэр-рин кэмизгэр уонна чуол-кайдык толорон иһик буол-лар дин саныллар.

С. МАКАРЕНКО.
(СССР).

ЛЕНА илин эгэринээһи, чуолкаан Чурапчы оро-йуоннаабы, нэһилиэнньэ-лээх пууһунары иһэр уунан хааччыһы олус ыарахан балаһыанньааана. Сир анынаабы ууну көрдөөһүн алаас эгэрдээх биһиги оро-йуонмутугар туһаны ажал-бата. Кини иһэригэр эл-лээтир үчүгэй хаачысты-балаах уонна сөптөөх сас-төлөтөөх уу булулла илик. Ону тэҥэ ходоһалары, баа-һыналары нүөлсүтүүгэ туһа-ныллар уу саллааһа ыраа-бынан тийбэт, Итинэн си-бээстээн сорох санаалар-бын суруйарга быһаарын-ным.

Амма уутун үгүстүк ку-рааныһыр уонна аһыыр уун-нан кыпчыттарар оройуон-нарга тиздэр сыаптан Таатта, Суола үрэхтэригэр бырактары дьылбата үгүс утарсыһы көрсөр, олоххо кикэрэһин эбэтэр кикэрэһин болпуруоһа быһаарыллара даһыны биллибэт буолла. Сорохтор Ленаттан ууну ыларга туруорсалаар. Итин-ник иһик аһы хайдыһа, икки куобаһы экирээтин уопсай дьыалааа охсуулаах буолуон сөп дьээн дыксы-набит. Улахан эбэтэн ууну ыларга сорууааччылар ууну таһаары утарсыбат курдук эрээрлэр, итинэн Аммань болбомото киниһиттэн таһа-рар сыаллаахтар дуу дин саныһын. Ити курдук хар-дарыта мээчик таһаан кы-ра ороскуотунан кэллээххэ вариаммыттан кытта мэ-лиһээһини сөп. Инженер-гидромелиоратор В. Яков-лев Амма төһө ууну биэ-риэхтээһин туһунан элбэх сыллаах кэтээн көрүүлэргэ олобуран сүрдээх үчүгэй-дик өйдөнүмүү тына ыры-тан «Саҥа олох» хаһыанна суруйбутун бэркэ сөбүлээн өдхтүһүт. Кини эһиттэ, са-халы даһаны толкуйдаа-хха, ороскуота кыратынан, аһыах снл иһинэн кыала-рынан уонна Амма киник дьылбатыгар куттала суо-буон саамай табыгаста-таах.

Бу болпуруоска бэйэм са-наабын этэргэ быһаарын-ным. Өскөтүн Ленаттан уу-ну Куохарага (Таатта салаа-та) эбэтэр Солобуука (Куо-хара салаата) ылар буол-лаха, Амма варианнаа-быр халытан даһаны, ардах-татан даһаны нүөлсүтүлэр сирин иһэ улааппат, ону тэҥэ Таатта уонна Суола үрэхтэрин үөһэ өртүлэрэ

уута суох хааллар. Холо-бур, биһиги оройуонмутун ылан көрүүххэ. Таатта үрэ-бэ Чурапчынан аһыһыта 100 км. Ууну Аммантан ылла-ха ити территорияны бүтүн-нүү хабар, оттон Ленаттан бырактардааха Куохара эбэ-тэр Солобуут үрэхтэрин үө-һэ өртүлэригэр тийэн Таатта үрэбэ хабар сириттэн 30 эрэ км нүөлсүтүн сөп, ороскуота Аммантан ылар-дааһар 150 мөл. солк. ор-дук. Оччо ороскуоту хас снлынан толуттарарбыт

Проблемалар, санаалар

Иккиэннэриттэн мэлийиэххэ сөп

биллибэт. Оһон госуодарство үбүлүү суога, онусха эһи биллгин дайду экономиче-скай өртүнэн айтыраабыт кэмэ. Ону Саха сирин пра-вительствота туруорсарыгар ыарахан буолуба.

Ленаттан бырактарыга, өскөтүн ол вариант хаһан эмэ ылыһыһаһына, Мэгэ-Харгалас уонна Уус-Алдан оройуоннара сөп буолар уунан хааччылыбыттары эрэ кэнэ, саамай кырата 20—30 снл буолан бара, Чурапчы уонна Алексеев-скай оройуоннарыгар кэ-лиэс. Олорор балаһыанньа-быт онук. Оттон барыбы-тыгар биэр нэмкэ тэҥэ бырактарар кыахыт суох. Ону тэҥэ 1 гектар нүөлсү-түлэр сиргэ тиксэр олуттун ороскуота Амма киниһээ-бэр 1,8 төгүл улахан оһон, байата, ити система бэйэ-тин толумматыгар тийэр. Өскөтүн бу варианы талан олоххо киллэрэр буоллаха, хаһан биэргэһин, үбүлэһин, оһоһуллан олоххо киирэр дьэри ордук биһиги оро-йуонмут нэдьэйэр кыахтаах. Ууну бырактары болпу-руоһун битаарды бэйэки үбүлэһингэ киирин кэмизгэр соххоотар тирээн туар со-циальнай болпуруостары быһаарыһыларыгар, рабо-чайдарга хамнаһы төлө-һүннэригэр ыарахаттары үөскөтөр, түмүгэр соххо-тар ыһылыһыларыгар тиз-дэр кутталлаах. Ону тэҥэ соххоотартан үлэһит иһин, ордук ыччат өртө бары-гыгар тиздэһин сөп.

Лена илин эгэринээһи түөрт оройуонна сүт дьыл-

лар билыр даһаны, кэлин даһаны хастыи эмэ снл буола-буола эргийтэһин-лэр. Итиник өт үүмүтэһ кураан сылларыгар. Нам, Якутскай, Ордоникидзев-скай уонна Алдан оро-йуоннарыгар оттоон снл тахсаллара. Холобур, 1940—1942 сс. суутарга Чурапчы оройуона Лена эгэринээһи үс оройуоннартан 10 таһ. гектар кэрингэ олутур сирин үүлэһэрэ, ол иһиттэн 80—90 бырыһыан өлгөм үү-күүлээх арыһартан анаа-

эмэз итиник балаһыанньа-ба оһороллор.

Аммантан ууну Таатта уонна Суола үрэхтэригэр бырактары Ленаттан ыла-һы олох даһаны утербат. Иккиэннэриттэн ууну ылар туох даһаны куһаҥа суох. Өрүстэртэн ууну түс-туһу-нан бырактардаһыһына, снл биэр оройуоннар террито-рияларын бүтүннүү сөптөөх уунан хааччыар кыахыт суох. Холобур, биһиги оро-йуонмутугар бизэстэн үс эрэ соххо сүрүн сирдэригэр нүөлсүтэр, 15 нэһилиэнньэ-лээх пуунтан 7-тин эрэ уун-нан хааччыар кыахтаахпыт. Оһон добөһгүү, түргэнник кэлэринэн уонна ороскуота кыратынан Амма варианын урутатыаха сөп дин саны-бын. Лена уута Чурапчы уонна Алексеевскай оро-йуоннарыгар Таатта үрэһин хаһа 5-6 салааларын үө-һэ өртүлэринэн ыт-тааха эрэ улахан туһаны биэриэ. Ити болпуруоһу быһаары олус үүстүгэ, ыарахана уонна элбэх би-ризмэн эрэйэрэ чакчы. Оһон ити варианы үчүгэй-дик ичичийиэххэ, үөртэһ-хэ дьэри Москвага туру а-субаһа эрэ, Амма вари-нын урутатан олоххо ки-лэрэр курдук дьаһаныаха наада.

Биһиги Лена уутунан Мэ-гэ-Харгалас уонна Уус-Ал-дан оройуоннарын хааччы-һы варианнарын былаан-наахтык, кэскиллээтик үө-рэтээххэ, ороскуотун ааһан-суоттаан көрүүххэ итинэн кэмээскайык Чурапчы, Алексеевскай оройуоннары-гар тиздэһин кэскиллэрин быһаара сатыаха наада. Оттон Аммантан ууну ыла-һы утерсааччылар Лена ва-рианн киллэрэн, бутууру таһааран, иккиэннэрин ак-каастаһыһынарыгар тиз-дээтирин сөп.

Таатта уонна Суола үрэх-тэрин ходоһаларын нүөлсү-түү тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар Лена илин эгэ-ринээһи биэс улахан оро-йуоннар экономикалара бө-бөргөһүүнүгэр, олохторо-дьаһахтара туһууһугар кө-мөлөөх буолара саарбааа суох. Ону тэҥэ Аммантан ууну ылаһы ороскуотун тыа хаһаайыстыбатын бородуук-таларын ылаһыны үрдэти-һин аһыах снл иһинэн то-луйаллара чакчы.

И. ЕГОРОВ,
үлэ ветерана.

ЭБЭРДЭЛИБИТИ

Күн сиригэр күндүтүк саныыр олоһун дозо-рун аһабын ЕВГРАФОВ Дмитрий Ивановичы 50 сааһа туоларынан истинник эбэрдэлибит. Түй-гүн дохуобуйаны, сындаһаннаах үлэтигэр үр-дүк ситиһиллэри, кырдыары билбэккэ үөһ-кото сылдаһыгар, уһук сылларга дыду-соргуну ба-барарбыт.

Полина уонна Кэпеша.

Маны советуопкалыыр тэрлэтэлэр,

бирдинилээн гражданны истинлэригэр 1988 уонна 1989 сылларга отук уонна тутуу маһын нэрлэп деланаларытын бу күннэргэ ыраастаах, ума-тан лесхоз үлэһиттэригэр туттарарга тизээһин.

Бырабыланы кэспиттэр ыстарааптаныахтара дьээн сэрэтэбит.

Лесхоз административта.

«Мугудей» совхоз дирекцията, парткома, профкома колхознай-совхознай тутуу ветерана

ОКОНЕШНИКОВ Гаврил Афанасьевич

уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн бокуонньук еймахтарыгар, чугас дыонугар дириг кутурба-нарын тиздэллэр.

Бэһи сельскай Советин исполкома, Чыаппа-ра отделениетин совете үлэ ветерана

ОКОНЕШНИКОВ Гаврил Афанасьевич

уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн бокуонньук чугас дыонугар, табаарыстарыгар дириг кутур-баннырын тиздэллэр.

Күндү аһабыт, эһэбит колхознай-совхознай ту-туу ветерана

ОКОНЕШНИКОВ Гаврил Афанасьевич

уһун ыары киниһтэн өлбүтүн, диригиник нуру-туһан туран, иһитиннэрбит.

Оһоноро, кийинтэрэ, снэһинэрэ.

РЕДАКТОР П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапчы, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

№ ЗАКАЗА 121.

«САНГА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лист. Тираж—4157 экз.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР,

с. Чурапчы, ул. Карла Маркса, 26 «а»